

Μια λεύκα στην Κακοπετριά

Κώστα Μόντη

Κυπριακό Ανθολόγιο

Τάξη: Β' Λυκείου

Διδακτική περίοδος: 1 περίοδος

Διδακτικοί στόχοι:

Οι μαθητές θα πρέπει με την ολοκλήρωση του μαθήματος:

- Να συνδέσουν το σύμβολο-λεύκα με το ιστορικό πλαίσιο δημοσίευσης του ποιήματος κάνοντας τους απαραίτητους παραλληλισμούς.
- Να απολαύσουν αισθητικά το ποίημα αποκωδικοποιώντας τις αναπαραστάσεις που χρησιμοποιεί ο ποιητής.
- Να γνωρίσουν ορισμένα από τα ιδιαίτερα γνωρίσματα της ποίησης του Κώστα Μόντη.

Θεματικοί άξονες:

- Αναπαράσταση του χρόνου
- Τοπιογραφία του ποιήματος
- Θεματικοί άξονες:
 - Σύμβολα / Υπαινιγμοί
 - Εικονοπλασία
 - Τεχνικές γραφής του Μόντη
 - Σύγκριση Μόντη και Ελύτη («Τρελή Ροδιά»)

Λέξεις:

κρόσια: ενν. φύλλα

γαρδέλια: ωδικό πτηνό, η καρδερίνα

κάνει χωνάκι: έκφραση για περιγραφή χρήσης χεριών γύρω από το στόμα για να βγει πιο δυνατή η φωνή.

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος μπορεί να αξιοποιηθεί υλικό από την επίσημη ιστοσελίδα του ποιητή που αφορά τη ζωή και το έργο του (περιέχει ηχητικά ντοκουμέντα): <http://www.costasmontis.com/index.html>

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. Ανάγνωση από τον καθηγητή ή ακρόαση
2. Αναπόληση – Ελεύθερες εντυπώσεις
3. Συγκινησιακά στοιχεία
4. Περιεχόμενα – Θεματική (υποβολή καίριων ερωτημάτων από τον καθηγητή)
5. Ερμηνεία – Εμβάθυνση – Επεξεργασία στίχων / ενοτήτων
6. Συνολική θεώρηση του ΟΛΟΥ

Σχήμα: ΟΛΟ – ΜΕΡΟΣ – ΟΛΟ

 Η επεξεργασία γίνεται πάντα με συνεχείς παραπομπές στο κείμενο (ανάγνωση στίχων / χωρίων από τον μαθητή).

Μια λεύκα στην Κακοπετριά

Κώστα Μόντη

Αυτή η λεύκα στη ρεματιά
που λέει «όχι» και λέει «ναι»
και λυγίζει και δε λυγίζει
και γυρνά εδώθε και μας κλείνει
το μάτι για τον άνεμο,
και γυρνά στον άνεμο και του
κλείνει το μάτι για μας
και κυματίζει τρία πράσινα
κρόσια στη θάλασσα,
και κυματίζει τρία πράσινα
κρόσια στις βουνοκορφές
κι ερωτεύεται
και γαργαλιέται
και σπαρταρά απ' τα γέλια
που λες θα της πέσουν τα
φύλλα,
κι αναταράζεται να φύγουν τα
γαρδέλια
και γέρνει πίσω και κάνει χωνάκι

«ελάτε τώρα, ελάτε τώρα»!

Αυτή η τρελή λεύκα
που θα κρεμαστεί το χειμώνα
απάνω της η ελπίδα της χαράδρας.
αυτή η τρελή λεύκα
που θ' απογυμνωθεί το χειμώνα
για να μπορεί να λέει «όχι» στους
χιονιάδες του Τροόδους,
που θ' αποβάλει τον έρωτα και τα
συναφή
και θα μείνει γυμνή ψυχή,
και θα μείνει γυμνή κάθετη ψυχή
για να πει τ' «όχι»
τώρα που είν' ανάγκη να το πει,
τώρα που δεν υπάρχουν πια
περιθώρια για παιγνίδισμα.
για να πει τ' «όχι»
τώρα που το χρειάζεται η χαράδρα.

Ενδεικτική πορεία διδασκαλίας:

- ✓ Γνωριμία με τη ζωή και το έργο του ποιητή Κώστα Μόντη.
- ✓ Σχολιασμός της περιόδου έκδοσης της ποιητικής συλλογής και σύνδεση με το ιστορικό πλαίσιο.
- ✓ Ανάγνωση ποιήματος.
- ✓ Ανάλυση:
 - Εντοπισμός λέξεων που δηλώνουν το ποιητικό υποκείμενο (*αυτή η λεύκα, αυτή η τρελή λεύκα*)
 - Θεματικοί άξονες:
 - Τοπιογραφία ποιήματος:
 - Λέξεις που δηλώνουν τον τόπο: **Κακοπετριά, στη ρεματιά, του Τροόδου, η χαράδρα**
 - Εικονοπλασία:
 - Ο ποιητής παρουσιάζει τη λεύκα σε δύο διαφορετικές και αντιφατικές στιγμές της. Για να βοηθήσουμε τους μαθητές να εντοπίσουν τις δύο αντιθετικές εικόνες, μπορούμε να αρχίσουμε από τις δύο ενότητες του ποιήματος που είναι ταυτόχρονα και οι δύο μοναδικές μεγάλες περίοδοι του ποιήματος.
 - Καλούμε τους μαθητές να εντοπίσουν σε ένα πρώτο στάδιο πόσες και ποιες είναι οι περίοδοι που δημιουργεί ο ποιητής με βάση τα σημεία στίξης που επιλέγει.
 - 1^η μακροπερίοδος του ποιήματος:
 - Λέξεις με τις οποίες ο ποιητής συνηθίζει να περιγράφει την Κύπρο: **άνεμο, θάλασσα, βουνοκορφές**
 - Τρόπος παρουσίασης της λεύκας με εντοπισμό των ρημάτων που χρησιμοποιεί ο ποιητής:

- Σχολιασμός των ρημάτων: Τι εκφράζουν και ποια χαρακτηριστικά αποδίδουν στη λεύκα; (κίνηση, αισθήσεις, επικοινωνία και ανθρωπομορφισμός, συναίσθημα και συναισθήματα)
 - Εντοπισμός φράσης με την οποία δηλώνει επιθυμία «ελάτε τώρα, ελάτε τώρα» και σχολιασμός α) της αμεσότητας του καλέσματος που εκφράζει προς όλους εμάς και β) του χρόνου που δηλώνεται η επιθυμία («τώρα»). Παράλληλος εντοπισμός των εποχών που μπορεί να περιγράφονται (*άνεμος, πράσινα φύλλα, πουλιά*).
 - Συναισθήματα αναγνώστη
 - Εικόνα λεύκας μέσα από την πρώτη πρόταση – Σύνδεση της εικόνας αυτής με τις πρώτες λέξεις της δεύτερης πρότασης.
- 2^η μακροπερίοδος του ποιήματος:
- Εντοπισμός λέξεων με τις οποίες δηλώνεται η εποχή του χρόνου: **το χειμώνα, στους χιονιάδες του Τροόδους.**
 - Σχέση της λεύκας με χαράδρα: στ. 16 **«θα κρεμαστεί το χειμώνα απάνω της η ελπίδα της χαράδρας»**, στ. 27 **«τώρα που το χρειάζεται η χαράδρα».**
 - Κατάσταση της λεύκας τον χειμώνα:
 - **θ' απογυμνωθεί το χειμώνα, θα μείνει γυμνή ψυχή, θα μείνει γυμνή κάθετη ψυχή**
 - **θ' αποβάλει τον έρωτα και τα συναφή**
 - **δεν υπάρχουν πια περιθώρια για παιγνίδισμα**
 - Τρόπος αιτιολόγησης της συγκεκριμένης κατάστασης: **για να μπορεί να λέει «όχι» στους χιονιάδες του Τροόδους, για να πει τ' «όχι»... για να πει τ' όχι... η χαράδρα.**
 - Σύγκριση της λεύκας στις δύο μακροπεριόδους. Ποιος ο νέος ρόλος της λεύκας στη δεύτερη μακροπερίοδο;
- Σύμβολα / υπαινιγμοί
- Λεύκα: Κύπρος; Κύπριοι; το κάθε άτομο;
 - Περιεχόμενο 1^{ης} μακροπεριόδου: Ευτυχισμένες εποχές;
 - Περιεχόμενο 2^{ης} μακροπεριόδου: Δύσκολες εποχές;
 - Χιονιάδες: Δοκιμασίες;
 - «να πει τ' όχι»: Να αντισταθεί στις δύσκολες στιγμές, να αγωνιστεί;

Εργασία στο σπίτι:

Αξιοποίηση εργασιών του βιβλίου.